

Inrichting & Beheers- doelstelling “vernieuwd groen” Bolkensteeg

STORIX *Boom- & Landschapsbeheer*

Inhoudsopgave

1. Inleiding	3
2. Wensen- en eisenpakket	4
3. Randvoorwaarden	5
4. Streefbeeld en visie van beleving	6/7
5. Specificatie streefbeelden ‘door de tijd heen’	8/9
6. Literatuurlijst	10
Bijlage 1: Bolkensteeg Anno 2008	11
Bijlage 2: Bolkensteeg Anno 2020	12
Bijlage 3: Bolkensteeg Anno 2060	13
Bijlage 4: Eik: Loonse – en Drunense Duinen	14

1. Inleiding

In de Bolkensteeg is aan de Zuidzijde van de weg via 'landruil' een strook grond vrijgekomen voor Groeninrichting.

De Gemeente Dongen heeft de opdracht weggelegd om mee na te denken over een duurzame inrichting van deze ruimte. Daarvoor is een wensen- en eisenpakket in overleg samengesteld.

Aanplant en inrichting van deze groenstrook wordt deels op een feestelijke wijze gerealiseerd tijdens het 50-jarig bestaan van de 'Nationale Boomfeestdag'.

Ter ere van deze gelegenheid stelt Storix een poster ter beschikking met daarop:

Bolkensteeg vanaf de Onkelsloot Jan. 2007

“ Anno 2008
“ Anno 2020
“ Anno 2060

Aan deze poster ligt een plan ten grondslag wat er voor zorgt dat de bomen welke worden aangeplant kunnen uitgroeien tot ware Veteranenbomen welke in 'elk opzicht' werkelijk tot de verbeelding spreken.

Het unieke van deze plantstrook is dat er de benodigde ondergrondse ruimte beschikbaar is: Er is een breedte van 10 meter zonder kabels en leidingen.

Reden genoeg voor een goede aanzet tot een gedetailleerd en met zorg uitgewerkt inrichtingsplan voor nu en de toekomst.

2. Wensen- en eisenpakket

Een invulling van nieuwtijds groen, méér dan alleen “groen om naar te kijken”

- Exploitatie van de burger als zijnde verblijf- en gebruiksgroen wordt gestimuleerd door de Gemeente Dongen om zodoende 'de waardering' van Groen te verhogen én het welzijn van de bewoners te vergroten.
Vormen van genotexploitatie van groen in deze strook welke nagestreefd worden zijn o.a.:
 - Walnoten, wilde en tamme Kastanjes, Hazelnootjes en Beukenootjes rapen
 - Bramen plukken
 - Salades plukken (van bijv. Zevenblad)
 - Veldboeketten plukken (van de akkerkruiden)
 - Lindebloesem plukken
 - Vlierbessenbloemen plukken om te frituren
 - Brandnetels plukken voor Brandnetelsoep
(voor meer info zie literatuurlijst: "Lekker landschap... smullen van bos en veld")
- Stimuleren van natuur in het (half)stedelijk gebied

- Door aanleg van geschoren takkenhagen is er veel schuil- en broekgelegenheid voor Roodborstjes, Heggenmussen, Winterkoninkjes en natuurlijk de Egel en Hermelijn. Maar ook de minder bekende vogels als Geelgors, Groenvink, Grasmus, Spotvogel, Kneuter en Braamsluiper hebben bij een bewuste aanleg en beheer een plekje.
- Tevens is een vlindervriendelijke akkerrand met bijv. veel wilde Peen het leefgebied van de Koninginnepage én ondergroei van Look zonder Look en Pinksterbloem leefgebied voor een Oranjetipje. Het is het overwegen waard om in de groene strook tussen de bomen en struiken het leefgebied te creëren voor de rupsen van de prachtige dagvlinders als Daggauwoog, Kleine Vos, Landkaartje en diverse andere soorten dagvlinders.
Dit is tevens het leefgebied van de Nachtegaal en alles is te lokken door plaatselijk tolereren van... schrik niet... Brandnetel, binnen de grenzen van de hagen.
- Elzenclusters zorgen vooral in de winter voor een Walhalla voor vogelsoorten als de Sijs, Putter, Keepvin en Vink welke in grote groepen op zoek zijn naar zaad.
- Bij de struiken zijn vooral besdragende soorten gewenst. Vaak valt de dracht van bessen erg tegen, dit zit voor 80% in de beheersvorm. Door struiken volwaardig uit te laten groeien zonder snoei, wordt je beloond met een geweldige bes- en vruchtendracht.
- De ontsluiting van het wandelpad dient nader te worden uitgewerkt.

Beheer

- De strook dient onderhoudsarm te zijn.
- Bij onkruidbeheersing worden geen chemische middelen ingezet, maar is een dusdanige invulling van de beplanting gerealiseerd dat overlast door niet gewenste kruiden nihil is.
Dit om de Brabantse drinkwatervoorziening met deze strook niet te belasten met herbiciden.
- Er wordt gestreefd naar een natuurlijke kringloop. Koolstof in de vorm van hout wat vrijkomt als snoeihout of blad, wordt vastgehouden in de strook.

Deels kan dit dienen als vulling voor de geschoren takkenhaag, deels kan dit in de vorm van rillen of houtsnippers de bodem verrijken en de ontwikkeling van een kruidenlaag voor bosbodem op rijkere gronden stimuleren.

3. Randvoorwaarden

- De plantstrook moet vrij blijven van kabels en leidingen.
- Langs het fietspad is een grasstrook van 50 cm. een vereiste voor opbouwstructuur van de weg.
De wens is dat óók deze strook vrij blijft van kabels en leidingen en dat deze alleen gesitueerd blijven onder het fietspad. Zodoende blijft ook deze ondergrond beschikbaar voor boomwortels .
- Schaduwwerking van de bomen of overhangende takken moet tot in de verre toekomst vermeden worden om conflicten met de akkerbouwer al in de ontwerpfase te voorkomen.
- Een schouwpad voor de te situeren watervoerende greppel is een vereiste in de strook van 10 meter. Dit schouwpad moet twee maal per jaar vrij berijdbaar zijn.
- De greppel moet voldoende waterafvoerend zijn.
In de eerste instantie kan gekeken worden om het talud flauwer te maken zodat deze wat aantrekkelijker wordt voor amfibieën . Maar de prioriteit blijft liggen bij behouden van bewortelbare ruimte voor bomen.

Technische randvoorwaarden (bij aanleg)

- De bodem moet zowel chemisch als bodem biologisch 'in balans' gebracht worden. Zodoende is er een goede structuuropbouw van de bodem én een goede groei van de gewassen te bewerkstelligen. Hieraan ligt bodemonderzoek middels een bodembalansanalyse ten grondslag.
- De bodem moet tot de gemiddelde lage grondwaterstand losgemaakt zijn tot 1.5 M.P.A. In de ondergrond kan dit plaatselijk gerealiseerd worden middels inzet van een ganzenvoet om structuurbederf in de ondergrond te voorkomen.

4. Streefbeeld en visie van beleving

Een 10 meter brede groenstrook opgebouwd uit:

- **een grasbermpje:**
van 0,5 meter breed
- **een haag:**
bestaande uit een Haagbeuk (Carpinus) of gewone Beuk
- **en bomen- en struikenzoom:**
een 3,5 brede strook aangeplant met diverse soorten 'gebiedseigen' heesters en bomen. Het grote voordeel van autochtoon plantmateriaal is dat ziekteresistentie enorm is ten opzichte niet-autochtoon plantmateriaal en genetisch materiaal van deze streek behouden blijft.
Het unieke van deze heester- en bomenstrook is dat iedere boom en heester geen concurrentie ondervindt van zijn burens tijdens de ontwikkeling door een uitgekend dunningsschema. Zo ontstaan er vrij uitgegroeide bomen en

heesters met takken tot op en in de grond welke alleen concurrentie toelaten van een bos begeleidende kruidenlaag in de diverse fasen.

Uiteindelijk staan er zo van iedere soort één of enkele vrij uitgegroeide exemplaren met een grote variatie in verschijningsvorm en hoogte.

Zie bijlage 4: Eik, Loonse- en Drunense Duinen

- **struweelstrook:**

Deze strook wordt na ± 15 jaar verdrongen door de 'blijvers' in de groenstrook maar hebben in de eerste 15 jaar voorzien in een belangrijk deel van de genotexploitatie voor bewoners.

Deze 2 meter brede struweelstrook bestaat deels uit ondoordringbare struiken als:

50% Wilde Braam in een drietal ondersoorten

10% Gele Brem

10% Gaspeldoorn

10% Sleedoorn

10% Wilde Pruim

Via hemelschering met een maaibalk wordt uitgroei binnen de perken gehouden.

- **geschoren takkenhaag en/of vlechtheg:**

Deze strakke afscheiding kan opgebouwd zijn uit:

1 een geschoren takkenhaag bestaat uit snoeihout wat tussen acaciapaaltjes is gepakt. Hoogte en breedte ± 80 x 80 cm. In eerste instantie kan dit hout worden aangevoerd van elders uit Dongen.

Behoud van gevallen blad

Naast de vele schuilmogelijkheden voorkomt deze afscheiding verwaaing van blad uit de groenstrook. Dit is zeer gunstig voor behoud van een goed functionerende bosbodem onder de bomen en struikenzoom én onder het struweel.

Een flink pak blad voorkomt hier eveneens vergrassing.

2 een tuinwal of vlechtheg.

Deze zijn uitgebreid beschreven op www.heggen.nu

Voor prachtige illustraties verwijzen wij naar het boek van de Vereniging Nederlands Cultuurlandschap.

- **Akkerrand/met schouw en wandelpad:**

De eerste 20 jaar is een akkerrand een absolute meerwaarde voor de omgeving. Daarna is behoud moeilijk omdat plaatselijk de boomkronen de rand zullen gaan overschaduwen.

Dan zal "bloemrijk grasland" voor schaduwminnende kruiden een goede optie zijn.

Voor inzaai en beheer van akkerranden verwijzen wij u naar de Vlinderstichting.

Ook hiervoor is een goed uitgewerkt plan een vereiste om teleurstellingen te voorkomen. De Vlinderstichting heeft hiervoor aanleg- en beheersvoorstellen uitgewerkt.

- **Bosbodensimulatie door clippings:**

Ons advies is het gehele terrein tussen de twee hangen bij 'aanleg' te voorzien van een 10 cm. dikke laag clipping. Deze houtvezels zijn betaalbaar en hebben een zeer gunstige uitwerking op :

- Verminderen van de onkruidconcurrentie in de eerste jaren na aanleg.

- Het voorkomen van slempen van de toplaag en zorgen voor betere omstandigheden van het bodemleven.
- Jonge aanplant heeft veel minder last van droogtestress omdat verdamping sterk wordt geminimaliseerd.

5. Specificatie streefbeelden 'door de tijd heen'

Bolkensteeg Anno 2008

De jonge bomen en struiken bepalen nog niet het beeld. (zie bijlage 1: dwarsdoorsnede)
De Braamstruiken geven hun eerste bloei en rijke volle vruchten van bramen, maar 'overdaad' laat nog enkele jaren op zich wachten.

Eerste ontwikkeling van kruiden in de clippings is een feit maar de concurrentie is minimaal.
Er mogen dit najaar bosbegeleidende kruiden ingezaaid worden.

De geschoren takkenhaag is een robuust blok met takhout waarin de eerste zangvogels zich gevestigd hebben.

In de akkerkruidenrand wemelt het van de dartelende vlinders op de Klaproos, de Gele ganzebloem, Korenbloem en Kamille en vele soorten wikken. Het is een drukte van jewelste als het deels gelegeerd graan dient als foerageergebied voor de Geelgors, Ring- en Huismussen.

Bolkensteeg Anno 2020

De Beukenhaag heeft zich ontwikkeld tot een robuuste haag. (zie bijlage 2)

Bomen en struiken zijn inmiddels uitgedund tot een éénrijige beplanting met grote afwisseling van hoeveelheden en soorten in deze rij.

De onderlinge afstand is inmiddels bijna uitgedund tot de eindafstand welke tussen de 10 en 25 meter is afhankelijk van de soort samenstelling. Omdat de ruimte in de plantstrook door vrij rigoureuze dunningen niet meer geheel gevuld is zijn er open plaatsen ontstaan met ruigtekruiden.

Alle bomen en struiken zijn prachtig betakt tot aan de grond waardoor een hoge belevingswaarde is bewerkstelligd. Een overdaad aan vruchten bij de struiken, juist door deze volwaardige groei. Ook alle bomen zijn volop noten gaan dragen die volop geraapt en gegeten kunnen worden.

De braamstruwelen worden na vele oogsten van overvloed deels teruggedrongen om ruimte te maken voor de bomen. De Nachtegaal vult sinds enkele jaren de decibels in de Bolkensteeg bij avondschemer.

Vrijwel iedereen is inmiddels razend enthousiast over deze 'andere invulling' van onze groene ruimte.

Bolkensteeg Anno 2060

De bomen en struiken hebben zich inmiddels ontwikkeld tot volle wasdom. (zie bijlage 3) De schrijver van dit streefbeeld is inmiddels 92 jaar. De takken van de bomen rijken inmiddels tot boven de weg én de greppel. De akkerrand is toe aan een omvorming naar bloemweide van deels schaduwrijke kruiden.

De bomen hebben kronen van zo'n 25 meter breed maar zijn nog volop in de groei. Een Vlier heeft zich ontwikkeld met een breedte van 18 meter naast een Hazelaar van 20 meter breedte. Een paar struikensoorten zijn afgestorven door de in 2050 heersende 'struikentering'.

Deze ruimte is ingevuld met herplant van andere soorten én Braam omdat er geklaagd is door de bewoners dat er alleen in andere wijkrand nog bramen geplukt kunnen worden.

De bosbodem heeft zich ontwikkeld met grote diversiteit. Lokaal is stinse flora aangeplant en Eikvaren, Salomonsregel en Gevlekte Aronskelk hebben zich fors uitgebreid.

De laagvertakte bomen hebben nog relatief dunne stammen maar spreken door hun 'inktvisachtige' voorkomen door de lage zijarmen toch al sterk tot de verbeelding in winterbeeld.

De takken zijn ingenomen voor behoud van de hagen, vrije doorgang op schouwpad en fietspad.

De Acaciapalen van de 'geschoren takkenhaag' zijn inmiddels vervangen.

De haag wordt nog steeds aangevuld met snoeihout dat vrijkomt.

Het bomenbestand heeft alle ingrediënten om grotendeels door te groeien naar een status van 'ware veteranen' onder de kakofonie van vele vogels naast het gekwetter van kinderen die noten en vruchten verzamelen.

6. Literatuurlijst & organisaties geraadpleegd voor dit planproject

Literatuur voor méér dan alleen "groen om naar te kijken"

Titel:	Mijn Tuin, een paradijs voor vogels
Neventitel:	Met eenvoudige ingrepen een groter aantal vogels naar uw tuin lokken.
Auteur:	Michael Lohmann
ISBN:	90-438-0457-6
Titel:	Vlinders in de tuin

Neventitel: Tuinideeën en praktische tips
Auteur: Inge van Halder, Liesbeth te Hallers, Tim Pavlicek
ISBN: 90-5011-124-6

Titel: Lekker Landschap
Neventitel: Smullen van bos en veld: met 50 recepten
Auteur: Michiel Bussink
ISBN: 90-76661-12-x

Titel: Inheemse bomen en struiken in Nederland en Vlaanderen
Neventitel: Herkenning, verspreiding, geschiedenis en gebruik.
Auteur: onder redactie van Bert Maes
ISBN: 90-8506-176-8

Titel: Nederland weer mooi
Neventitel: Op weg naar een natuurlijk idyllisch landschap
Organisatie: Stichting Nederlands Cultuurlandschap & ANWB
ISBN: 13:978-90-18-02139-9
10:90-18-02139-9

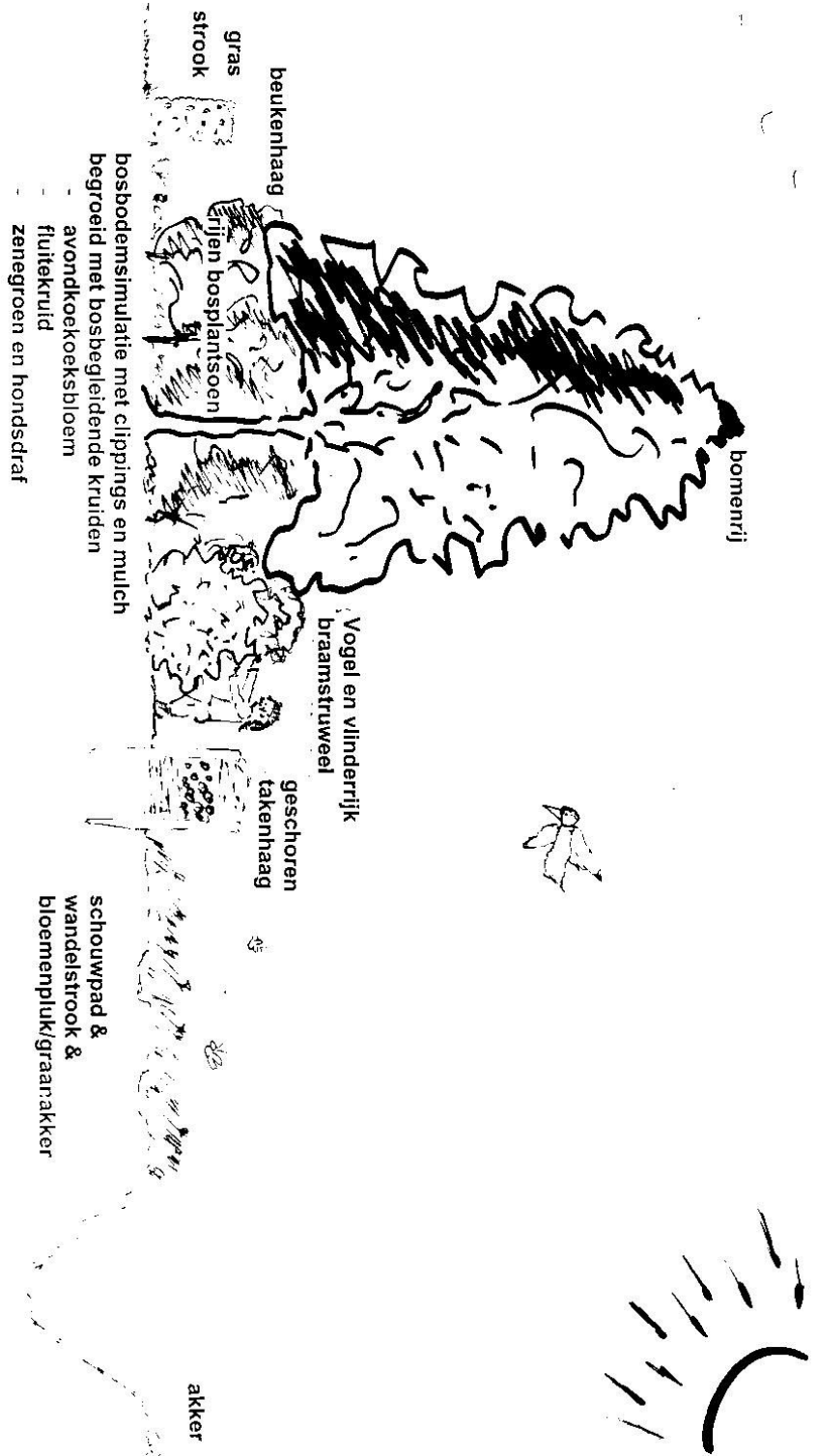
Tijdschriften

Titel: Zoogdier
Neventitel: Tijdschrift voor zoogdierbescherming en zoogdierkunde
Adres: VZZ
Oude Kraan 8
6811 LJ Arnhem
Tel. 026-3705318

Organisaties

Titel: De Vlinderstichting
Neventitel: Vlinders en Libellen, ambassadeurs van de natuur
Adres: Postbus 506
6700 AM Wageningen
Tel. 0317-467346

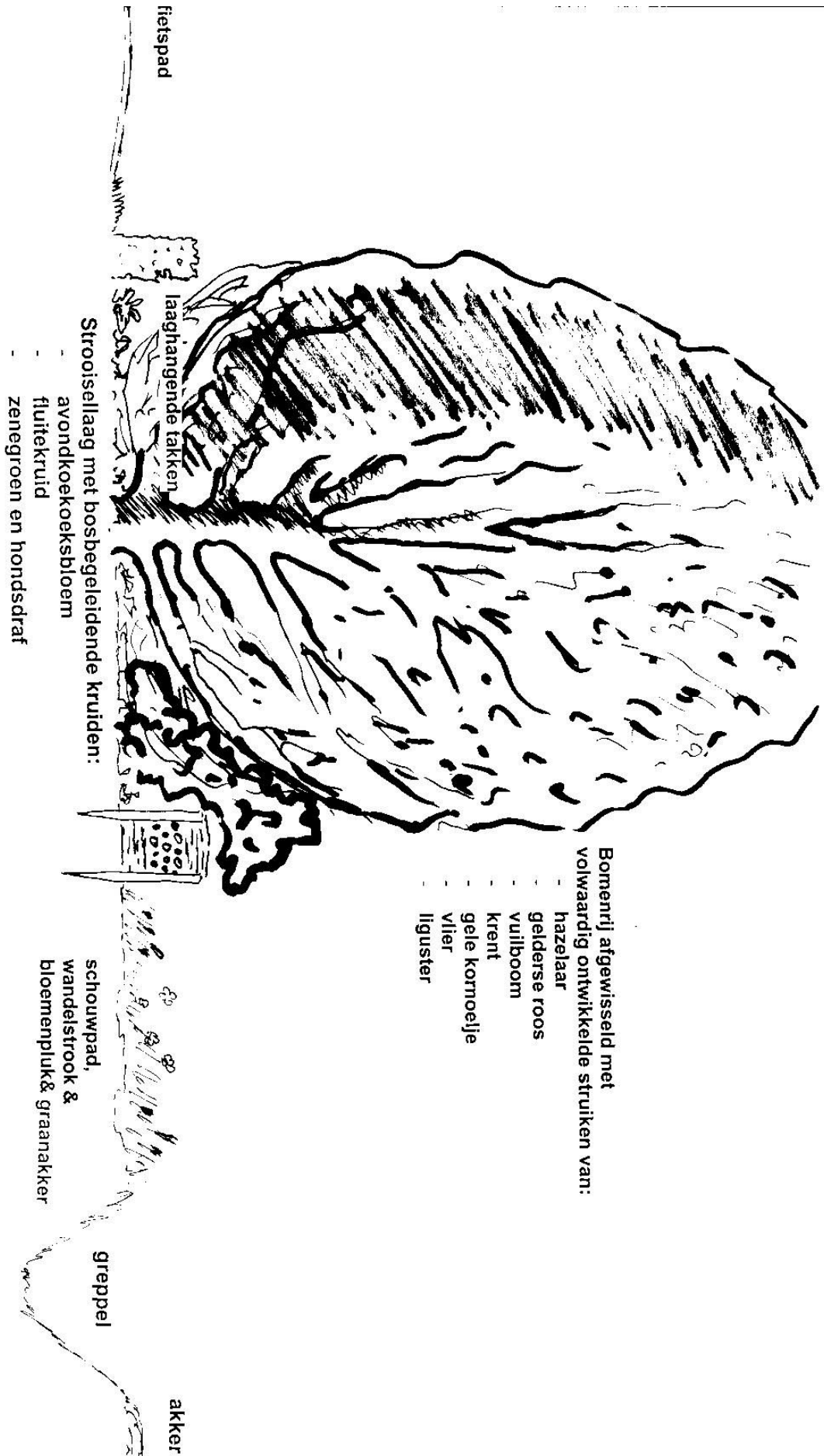

Bolkensteeg anno 2008

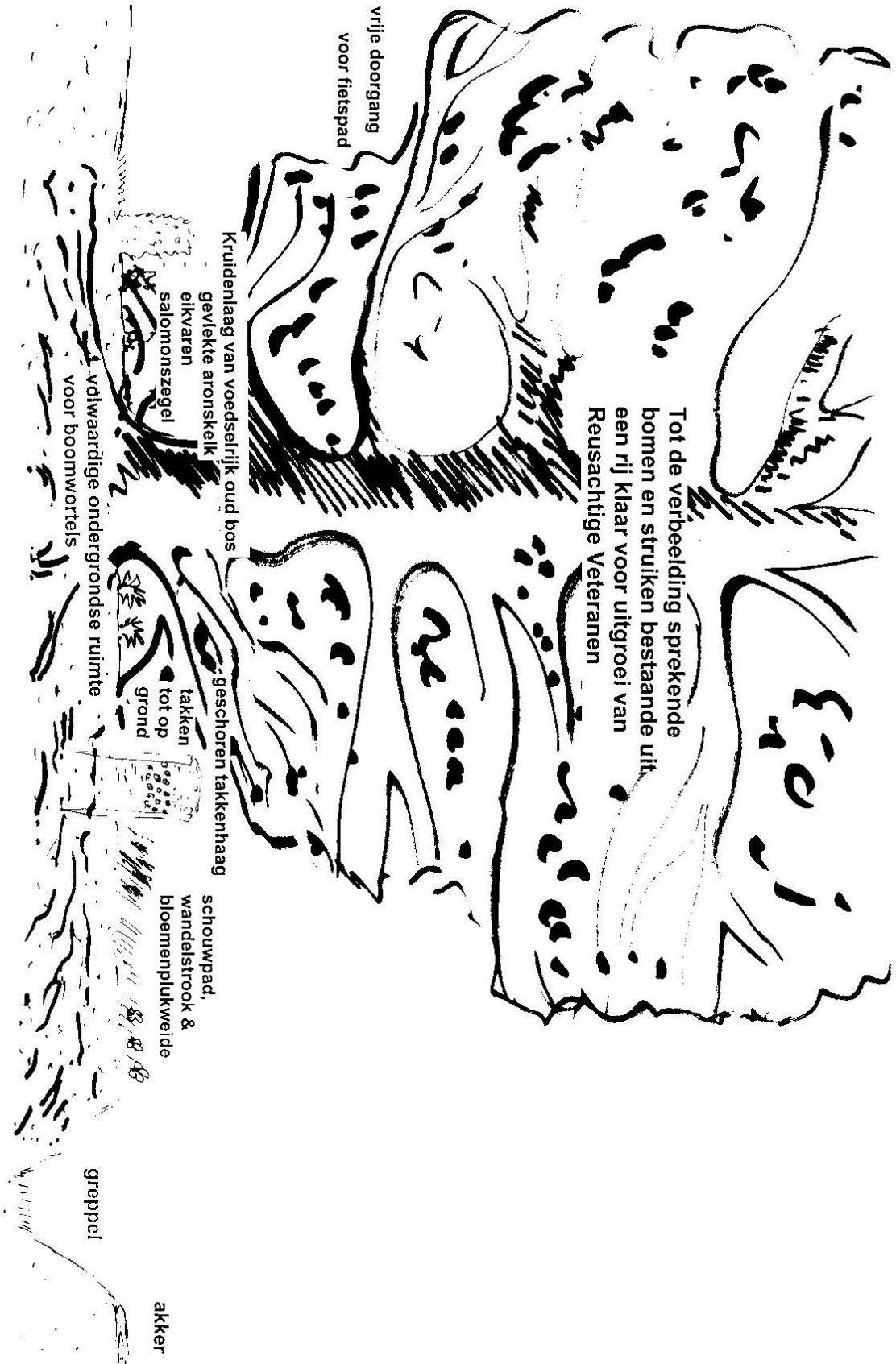
Ontwerp van de 'Bolkensteeg'	
Dwarsprofiel vanaf 'Onkelsloot'	
Variante nr. Schaal	: 1 d.d. 2 februari 2007 : 1/50
STORIX Boom- & Landschapsbeheer	
Hoogende 22, 5142 GC Waalwijk	

Bolkensteeg anno 2020

Bolkensteeg anno 2060

Bijlage 4

Wij hopen op deze wijze voldoende te hebben geïnformeerd.

Vriendelijke groet,

A.H.J. Stokwielder

Boomtechnisch adviseur
met specialisatie in Flora en Fauna

